

Smernica č. 5/2025
Vysokej školy technickej a ekonomickej v Prešove
Etický kódex

2025

Preambula

1. Predmetný etický kódex možno charakterizovať ako podnikový a zároveň regulačný etický kódex. Etický kódex je vyjadrením ľudskoprávnych a zákonných hodnôt a princípov uplatňovaných v prostredí Vysokej školy technickej a ekonomickej v Prešove (ďalej len „VŠTE v Prešove“), ale aj v rámci aktivít a vo vzájomných vzťahoch členov akademickej obce VŠTE v Prešove. Stanovuje zároveň etické princípy správania zamestnancov a študentov VŠTE v Prešove.
2. Predmetný etický kódex je záväzný tak pre členov akademickej obce, ako aj pre ostatných zamestnancov vysokej školy.
3. Tento etický kódex reflektuje Národný kódex pre výskumnú integritu a etiku, ktorý bol vytvorený pod gesciou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v súlade s § 9 písm. f) zákona č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov zákona a bol schválený vládou Slovenskej republiky 28.8.2024
4. Tento kódex je vypracovaný v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky, právne záväznými aktmi Európskej únie a Európskym kódexom správania pre integritu vo výskume (ALLEA). Jeho cieľom je posilňovať kultúru akademickej a výskumnej integrity, predchádzať neetickému správaniu a zvyšovať kvalitu a dôveryhodnosť všetkých akademických a výskumných aktivít vysokej školy v národnom aj medzinárodnom kontexte. Integrálnou súčasťou kódexu sú aj zásady akademickej integrity, pretože vzdelávanie a štúdium predstavujú neoddeliteľnú súčasť akademického prostredia a ekosystému vedy a výskumu.
5. Výskum na VŠTE v Prešove je vedený so zreteľom na spoločenskú zodpovednosť a verejný záujem; jeho výsledky majú prispievať k rozvoju poznania a prinášať úžitok spoločnosti.
6. Riešenie podnetov na porušenie tohto kódexu vychádza zo zásad spravodlivosti, nestrannosti, dôvernosti a primeraných lehôt.

Čl. 1 Základné pojmy

1. Výskumná integrita je prvotná podmienka kvalitnej vedeckej práce spočívajúca v dôslednom dodržiavaní najvyšších profesionálnych a morálnych štandardov. Výskumná integrita je definovaná ako sumár integrity vedeckej práce a akademickej integrity. Hlavnými princípmi výskumnej integrity sú zodpovednosť, čestnosť, rešpekt a spoľahlivosť.
2. Vedecká integrita je súbor zásad a etických hodnôt, deontologických záväzkov a profesionálnych štandardov, ktoré tvoria základ zodpovedného a korektného konania a správania tých, ktorí vykonávajú, financujú alebo hodnotia vedecký výskum, ako aj inštitúcií, ktoré ho podporujú a vykonávajú.
3. Akademická integrita je súborom hodnôt a pravidiel týkajúcich sa štúdia a vzdelávania, ktoré zabezpečujú, aby štúdium a vzdelávanie bolo založené na princípoch zodpovednosti a čestnosti. Integrita súvisí s morálkou a deontológiou študenta a pedagóga, ako aj vzdelávacej inštitúcie, vychádzajúc zo správnej študijnej a vzdelávacej praxe.
4. Správna vedecká a výskumná prax predstavuje medzinárodný etický a vedecký štandard na plánovanie, realizáciu, hodnotenie a publikovanie výsledkov vedy, výskumu a vývoja, ako aj etický a vedecký štandard konania a správania všetkých subjektov pôsobiacich v týchto oblastiach.
5. Porušenie ustanovení kódexu je konanie alebo správanie fyzických osôb alebo právnických osôb v rozpore s ustanoveniami kódexu.

Čl. 2 Rozsah pôsobnosti

1. Tento etický kódex je záväzný pre všetkých členov akademickej obce VŠTE v Prešove, pre zamestnancov vysokej školy a primerane aj pre ďalšie osoby, ktoré sa zúčastňujú na výskumných, vzdelávacích alebo odborných aktivitách organizovaných vysokou školou.

Čl. 3 Všeobecné etické zásady

1. Členovia akademickej obce VŠTE v Prešove sa zaväzujú dodržiavať všeobecne známe a rešpektované zásady správania založené na ľudských právach (vrátane dodržiavania zákona NR SR č. 365/2004 o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), ktorými je viazaná Slovenská republika a ktorými je VŠTE v Prešove viazaná ako inštitúcia vyššieho vzdelávania. Etický kódex je morálne záväzný pre členov akademickej obce VŠTE v Prešove a primerane sa vzťahuje na ďalších zamestnancov VŠTE v Prešove.
2. Každý člen akademickej obce VŠTE v Prešove by mal vo svojom konaní najmä:
 - a) prejavovať úctu voči každému človeku a rešpektuje základné ľudské práva a slobody,
 - b) netolerovať žiadne fyzické a psychické násilie,
 - c) odmietať diskrimináciu v akejkoľvek podobe, vrátane sexuálneho obťažovania,
 - d) niesť právnu, profesionálnu a morálnu zodpovednosť za svoje konanie,
 - e) čtiť slobodu myslenia, slova, kritického myslenia a vedeckého bádania, pričom odlišný názor má vyjadrovať korektne a konštruktívne,
 - f) konať s čestnosťou, dôveryhodnosťou, rešpektom a zodpovednosťou,
 - g) zachovávať transparentnosť a spoľahlivosť vo všetkých akademických a výskumných aktivitách,
 - h) rešpektovať zásady kolegiality, spravodlivosti a akademickej spolupráce,
 - i) dodržiavať pravidlá apolitickosti a náboženskej neutrality na akademickej pôde,
 - j) čeliť otvorene a transparentne konfliktom záujmov; nesmie zatajiť skutočnosti, ktoré by mohli ovplyvniť jeho nezávislosť pri výučbe, výskume, hodnotení alebo rozhodovaní; pri akejkoľvek pochybnosti konflikt záujmov oznámi príslušnému orgánu.

Čl. 4 Etické zásady vzdelávania

1. Vysokoškolský učiteľ a vedecko -výskumný pracovník i iný pracovník na VŠTE v Prešove najmä:
 - a) má nulovú toleranciu ku akademickým podvodom, či už na strane akademického pracovníka, alebo študenta (plagiátorstvo, cudzie autorstvo práce vydávanej za svoju, fiktívne dopisovanie auto rov bez reálneho podielu, obhajoba viacerých titulov na základe jednej a tej istej práce),
 - b) rešpektuje práva iných, odmieta diskrimináciu z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu, rodovej identity a rodového prejavu alebo iného postavenia, alebo vôbec z nejakého dôvodu,
 - c) rešpektuje právo študenta na slobodný prístup ku vzdelaniu, na slobodný výber bibliografie v rámci jestvujúceho odborného a vedeckého diapazónu,
 - d) pristupuje k študentom s ohľadom na ich ľudskú a osobnostnú dôstojnosť,
 - e) pristupuje ku kolegom zamestnancom s ohľadom na kolegialitu,

- f) nedopúšťa sa osobného ponižovania a nátlaku, zastrašovania a zosmiešňovania, psychického a fyzického násillia, sexuálneho obťažovania,
- g) pristupuje k študentom spravodlivo (Aristotelova rozdeľovacia a vyrovnávajúca spravodlivosť),
- h) neparazituje na výsledkoch študentov, naopak, usiluje sa v prípade ich vysokej úrovne napomôcť ich emitovaniu v podobe publikovania,
- i) a priori odmieta udeľovanie zápočtov, klasifikovaných zápočtov, skúšok, štátnych skúšok za inú než vedomostnú protihodnotu,
- j) odmieta podvody s výberom otázok na skúškach, štátnych skúškach na strane študenta i na strane vysokoškolského pedagóga,
- k) odmieta akékoľvek podvody na zápočtoch, klasifikovaných zápočtoch, skúškach, štátnych skúškach pri evaluácii študijných výsledkov a ak ich odhalí, pristupuje k skutočnosti ako k dôvodu pre neudelenie absolútoria evaluovaného parciálneho alebo celkového výsledku,
- l) v prípade mimoriadne nadaných študentov sa usiluje o podporu ich vedeckej a publikačnej činnosti, ako aj o podporu ich ďalšieho postupu v získavaní kvalifikácie, a to aj po získaní absolútoria,
- m) aktívne dbá na to, aby vzdelávanie a štúdium boli založené na zásadách akademickej integrity, čestnosti a zodpovednosti,
- n) poskytuje študentom primeraný dohľad, vedenie a mentoring a vlastným príkladom posilňuje kultúru integrity,
- o) priebežne sa vzdeláva v oblasti etiky a integrity a umožňuje takúto prípravu aj študentom a členom tímov,
- p) prispieva k vytváraniu bezpečného a inkluzívneho prostredia s rovnakými príležitosťami pre všetkých, pričom vysoká škola netoleruje diskrimináciu, šikanu ani iné formy nevhodného správania,
- q) pri záverečných prácach a akademických výstupoch dodržiava zásady autorstva, korektného citovania a povinnosti uvádzať konflikty záujmov,
- r) v prípade využitia umelej inteligencie pri návrhu, spracovaní dát alebo formulovaní výsledkov zabezpečí jej transparentné a zodpovedné uvedenie,
- s) pri práci s údajmi v rámci vzdelávania dodržiava zásady správy dát, ochrany osobných údajov a rešpektovania práv duševného vlastníctva.

Čl. 5 Etické zásady výskumu

1. Vysokoškolský učiteľ a vedecko-výskumný pracovník na VŠTE v Prešove najmä:
 - a) dodržiava zásadu dobrovoľnej účasti stakeholderov vo výskume. Nepoužíva nátlak, aby prinútil kohokoľvek zúčastniť sa výskumu. Nerealizuje iné činnosti (napr. predaj, politickú propagandu etc.) pod zámienkou výskumu,
 - b) adekvátne informuje zúčastnených o ich úlohe vo výskume,
 - c) nevykazuje fiktívnu účasť na vedeckých konferenciách, pokiaľ sa ich reálne nezúčastnil. Pokiaľ nebol reálnym účastníkom konferencie, neusiluje sa o získanie potvrdenia v zmysle, ako keby bol účastníkom konferencie. Ak mu aj napriek tomu je doručené takéto potvrdenie (napr. referát odprezentoval spoluautor), nezneužíva ho na falošné vykázanie účasti na konferencii,
 - d) ústne alebo písomne informuje zúčastnených vo výskume o spôsobe publikovania výsledkov,
 - e) dodržiava zachovanie dôvernosti informácií o účastníkoch výskumu. Výskumník musí považovať osobné údaje skúmaných osôb za dôverné a nesmie ich zverejňovať vo výskumnej správe alebo inom dokumente,

- f) dodržiava zásadu pravdivosti uvádzaných údajov (vychádzame z Akvinského definície pravdy). Výskumník uvádza údaje, ktoré získal ako objektívne zistenia teoretickej alebo empirickej povahy, ktoré nesmie faktograficky meniť, vylučovať, prípadne fabulovať nejestvujúce údaje,
- g) pri získavaní údajov a vedeckých výsledkov z iných zdrojov ich výskumník riadne označuje podľa platných bibliografických smerníc a nevydáva ich za svoj produkt,
- h) odborné posudky alebo expertízy vykonáva s plnou zodpovednosťou, nestrannosťou, so zachovaním maximálnej objektivity,
- i) pri vedeckej a výskumnej činnosti je aktívny, pravidelne prevádza výskum a svoje výsledky publikuje, pravidelne sa zúčastňuje vedeckých konferencií nielen v lokálnom, ale aj globálnom meradle,
- j) používa vhodné a overené vedecké metódy a zabezpečuje riadne plánovanie, realizáciu a dokumentáciu výskumných postupov,
- k) nakladá so zverenými zdrojmi zodpovedne a efektívne,
- l) dbá na ochranu a bezpečnosť v súlade s predpismi, vrátane ochrany ľudí, zvierat a životného prostredia,
- m) spravuje výskumné dáta spôsobom zodpovedajúcim zásadám transparentnosti a FAIR, uchováva ich, dokumentuje a primerane sprístupňuje, pričom rešpektuje ochranu osobných údajov a duševného vlastníctva,
- n) pri spolupráci a partnerstvách uzatvára jasné dohody o cieľoch, zodpovednostiach a právach k výsledkom a koná v duchu zdieľanej integrity,
- o) pri publikovaní výsledkov dodržiava zásady autorstva, korektne cituje použité zdroje, uvádza konflikty záujmov a financovania, zabezpečuje opravu chýb alebo stiahnutie nepravdivých údajov, vyhýba sa predátorským platformám a rešpektuje aj negatívne výsledky,
- p) podporuje zásady otvorenej vedy; zabezpečuje, aby výsledky výskumu a súvisiace dáta boli – pokiaľ to právne a etické okolnosti umožňujú – sprístupnené formou otvoreného prístupu (open access, open data), čím sa posilňuje transparentnosť a prínos výskumu pre spoločnosť,
- q) využíva umelú inteligenciu transparentne a zodpovedne a uvádza jej použitie pri návrhu, spracovaní dát a prezentácii výsledkov,
- r) pri hodnotení a peer-review postupuje objektívne, zachováva dôvernosť, priznáva konflikty záujmov a zabezpečuje kvalitné a spravodlivé posudzovanie.

Čl. 6 Porušenie Etického kódexu

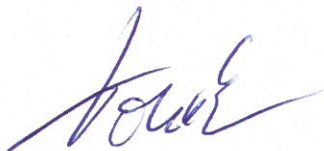
1. Za porušenie Etického kódexu sa považuje akékoľvek konanie alebo správanie v rozpore s jeho ustanoveniami, najmä falšovanie alebo fabrikovanie údajov, plagiátorstvo, porušenie zásad autorstva, vedomé uvádzanie nepravdivých informácií, manipulácia s dátami, porušenie dôvernosti, zneužitie umelej inteligencie, porušenie zásad FAIR pri správe dát, porušenie princípov rovnakého zaobchádzania, či iné konanie v rozpore s princípmi výskumnej a akademickej integrity.
2. Prerokovanie podnetov porušenia Etického kódexu prebieha štandardným organizačným postupom cestou príslušných nadriadených zamestnancov, resp. cestou príslušných orgánov akademickej samosprávy, s možnosťou predloženia prípadu Disciplinárnej komisii VŠTE v Prešove v ktorejkoľvek fáze konania.
3. Každá osoba má právo podať podnet na porušenie Etického kódexu a vysoká škola zaručuje ochranu oznamovateľa konajúceho v dobrej viere. Oznamovateľ nesmie byť znevýhodnený ani sankcionovaný za podanie podnetu.

4. V prípade podania podnetu na Disciplinárnu komisiu rozhoduje komisia tromi spôsobmi – podnet bol opodstatnený, čiastočne opodstatnený alebo neopodstatnený.
5. Osoba, voči ktorej sa vedie konanie o porušení kódexu, má právo na spravodlivé konanie, vyjadrenie sa k podozreniu a primeranú obhajobu.
6. V prípade potvrdenia porušenia Etického kódexu navrhuje Disciplinárna komisia ďalšie riešenie porušenia kódexu, a to podľa povahy skutku: vysvetlenie spoločenskej nebezpečnosti konania, ústne napomenutie alebo primeranú sankciu až po disciplinárne opatrenia stanovené vnútornými predpismi.
7. Pri ukladaní opatrení a sankcií sa uplatňuje zásada primeranosti, pričom sa zohľadňuje povaha a závažnosť porušenia, opakovanosť a úmysel konania.

Záverečné ustanovenia

1. Tento Etický kódex VŠTE v Prešove bol prerokovaný na zasadnutí Správnej rady VŠTE v Prešove dňa 11.08.2025
2. Tento Etický kódex VŠTE v Prešove nadobúda platnosť dňa 12.08.2025
3. Za dodržiavanie a kontrolu uplatňovania tohto kódexu zodpovedá Disciplinárna komisia VŠTE v Prešove; za jeho prípadnú aktualizáciu a zmeny je zodpovedná Správna rada VŠTE v Prešove.

V Prešove 12.08.2025

Ing. Jakub Horák, MBA, PhD., univerzitný docent
Predseda Správnej rady VŠTE v Prešove